

Образложење за доделу награде „Војин Милић“ за 2023. годину

Комисија у саставу др Драган Тодоровић, др Нада Новаковић и др Марина Новаков разматрала је продукцију социолошких студија, монографија и уџбеника у 2023. години, према подацима Народне библиотеке Србије (Београд) и предметној одредници: Социологија и/или УДК: 316.

На више позива упућених издавачима и ауторима у Србији да комисији доставе новопубликована социолошка издања у 2023. години одазвао се задовољавајући број институција и појединаца.

Комисија је разматрала следеће наслове:

1. Владан Станковић „Логика православне цивилизације“ (Београд: Институт за политичке студије, 2023),
2. Драгољуб Б. Ђорђевић "Лифт није играчка: Социолошка казивања о лифту (у, испред, иза и околу њега)" (Нови Сад и Ниш: Прометеј и Машински факултет у Нишу),
3. Slaviša Orlović „Nadziranje demokratije“ (Beograd: Clio i Fakultet političkih nauka, 2023),
4. Снежана Стојшин „Реч и моћ: Социолошки аспекти истраживања политичке пропаганде“ (Нови Сад: Филозофски факултет у Новом Саду, 2023),
5. Зорица Кубурић „Дворанска парохија Епархије крушевачке: Социолошка студија“ (Нови Сад: Центар за емпиријска истраживања религије, 2023),
6. Ratko Vožović „Тажне дијалога“ (Beograd: Čigoja štampa, 2023),
7. Jelena Vožilović i Jelena Petković „Sociološko čitanje gradskog teksta“ (Niš: Filozofski fakultet u Nišu, 2023),
8. Иван Башчаречвић „Студије о социологији града“ (Косовска Митровица: Филозофски факултет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, 2023),
9. Mirjana Bobić „O starenju: Da li je demografija sudbina?“ (Beograd: Filozofski fakultet u Beogradu, Institut za sociološka istraživanja, 2023),
10. Violeta Kecman „Medijska pismenost i kritičko mišljenje“ (Beograd: Clio, 2023),
11. Irena Šentevska „Raspevani Beograd (Urbani identitet i muzički video)“ (Beograd: Clio, 2023),

Након пажљивог ишчитавања наведених публикација, комисија је већином гласова донела одлуку да се награда „Војин Милић“ за најбољу социолошку књигу у 2023. години додели Драгољубу Б. Ђорђевићу за студију *Лифт није*

играчка: Социолошка казивања о лифту (у, испред, иза и околу њега) (Нови Сад и Ниш: Прометеј и Машински факултет у Нишу).

Образложење:

Предметност социологије, као целовите, академске и истраживачке научне дисциплине, обухвата множину феномена, појава и процеса. Као што је Ервинг Гофман, најутуцајнији представник симболичког интеракционизма, из баналних, ситних друштвених ситуација – сусрети на улици, мимоилажења, задиркивања, блама (емоција) због пуштања ветра у друштву – градио голему теорију о друштву и људском понашању, тако Драгољуб Б. Ђорђевић наставља своје социолошко „вјерују“: да препознаје социологију – у свему!

Само ће неупућене у стваралачки опус једног од најпознатијих српских социолога старије генерације изненадити избор елеватора за испредање (не само) социолошке приче (или макар измамити им усклик: како нам је та тема уопште промакла!).

Након троделног разоткривања магије карираних столњака и кафанских столова („Казуј крчмо, Церимо“, „Кафанологија“ и „Кафанолошки астал“), утемељења ромологије као интердисциплинарне и синтетишуће науке („На коњу с лаптопом у бисагама – Увод у ромолошке студије“), „скрозирања кроз социолошки дурбин“ „цара“ ромске песме („Питао сам малог пуџа – Моја социолошка прича о Шабану Бајрамовићу“) и монографске обраде нишлијског перача шофершајбни („Тома Семафорција“) – својој социолошкој маштовитости придодао је студију „Лифт није играчка – Социолошка казивања о лифту (у, испред, иза и околу њега)“.

Својеврсна ода лифту настала је из дубоког ауторовог убеђења „да су дешавања у лифту и околу њега важна за увид у много дубље друштвене проблеме“ (стр. 20) или, још прецизније: „За социолога *лифт је скучени друштвени простор у којем људи ступају у разноврсне краткотрајуће међусобне односе или га користе, сем за вожњу, и за задовољавање њих потреба*“ (стр. 24). Сасвим у складу са оценом планетарно меродавног социолога, Рендала Колинса: „Човек постане завистан од тога да постане социолог. А та је активност следећа: посматрање света око нас, оног непосредног света у којем живимо и ви и ја, једним социолошким очима. Постоји социологија свега. Можете да отворите своје социолошке очи без обзира на то где се налазите или шта радите... Не постоји дословно ништа што не можете да видите на један другачији начин, само уколико отворите своје социолошке очи“. Коначно, у инат свима који би да социологију прогласе за „пропало предузеће“!

Обилато се служећи „причама књижевника, написима журналиста и казивањима социолога, пријатеља и познаника иних професија који су их већма на моју молбу пренели на папир и уступили“, односно ослањајући се „на књижевне, новинске и интернетске изворе, литературу (књиге и часописе) из друштвено-хуманистичких дисциплина и посебно писана за ову прилику и уступљена ми казивања колега и колегиница“ (стр. 26) – речју, исказујући „радозналост за многоструке утицаје, који не долазе само из света науке“ (стр. 16), аутор проговара о феномену *раздруштвљености* нестварно-стварног света, о савременом *друштву без додира* (touchless society) које данас живи такозвана Zoom генерација.

Као свакидашње и непосредно искуство огромног дела човечанства, лифт је, насупрот, заматак друштвености, у њему се одвија каква-таква конверзација, телесни контакт је готово па неминован. Кроз 90 социолошких казивања, као неформалној форми бављења „значајном безначајношћу“, Ђорђевић оправдава тезу о лифту као најмањој социолошкој лабораторији. Поред поменутих цртица, књигу чини још неколико целина: уводни део, одељак о „лифтовским експериментима“, публицистички интонирана поглавља о Ђорђевићевим омиљеним лифтовима и о ономе о чему није шире писано у овом делу, као и приређивачка целина у којој су прикупљени књижевни текстови о лифту.

Оцртавање разноликих појава, ситуација и дешавања у лифту, испред, позади и околу њега изведено је једноставним, а истовремено прегнантним стилем писања којим се аутор издваја у односу на друге који су писали слична штива. У складним реченицама готово је немогуће наћи сувишну реч. Препознајемо, заправо, шарм и радост бављења интелектуалним послом! У праву је писац предговора када описује ауторов израз: „Једноставно а сликовито, озбиљно али никако сцијентистички, Ђорђевић своју тему обрађује језгровитим језиком и раскошним стилем који врви од архаизама, локализама, а чини се и неологизама, али је у суштини прецизан, чак и онда када, понет изразом, Ђорђевић прибегне разбарушенијој реченици... Осећај за детаљ, смисао за иронију, сатирична интонација и посматрачка вештина, такође су одлике Ђорђевићевог *писа*“ (стр. 17).

Драгољуб Б. Ђорђевић *заточник је социологије*. Могло би се казати, и *добри дух* социологије у Србији. Обделавање социолошке њиве је теретни посао, који наш аутор предано обавља, ево, и у осмој деценије живота, не престајући да отвара нова „поља неорана“ и изнова урањајући у живот око нас који обично превиђамо. Лифтовска социолошка лабораторија само је најновија, сасма сигурно не и последња звезда у његовој књишкој галаксији, овог пута овенчана наградом Српског социолошког друштва за најбоље социолошко штиво у 2023. години.